

KUNSTENPARCOURS

Van een ontploffende vijver tot een mankende wilgenrobot: de hoogtepunten van Watou

Het wordt stilaan traditie op Kunstenfestival Watou: kunstenaars zoeken er op een of andere manier verbinding met de plek en de bewoners. Ook dit jaar levert die aanpak de interessantste werken van het parcours op. We lichten er zes uit.

Mikes Poppe die elke acht minuten drijfnat wordt, een van de hoogtepunten in Watou. — © Sebastian Steveniers

Ines Minten

Zaterdag 13 juli 2024 om 03:00

Kreunend vooruit

Met een vreemd, blind wezen dat de naam Vooruitgang draagt, tekent Laura Vandewynckel voor een van de hoogtepunten. In samenwerking met de VUB maakte ze een robot van wilgenwissen. Tergend traag liet ze die op zijn twaalf aandoenlijke poten door Watou wandelen. Passanten keken met grote ogen. Er volgden gesprekken over alle facetten van vooruitgang. De kunstenaar legde de ontmoetingen vast en maakte er een fijne, korte documentaire over.

“Hij gaat altijd vooruit en af en toe valt hij stil”, legt ze aan een voorbijganger uit.

“Dat is zoals het leven, hè”, antwoordt die.

Nu ligt het beest op een zolder. Het reutelt en kraakt. Slaapt het, of is er meer aan de hand?

“In de film vraagt een gepensioneerde landbouwer ‘of er wel een stop aan zit’. En ja: het beest heeft een grote noodknop op zijn kont: hoe mooi zou het zijn als we af en toe eens op de stopknop van de vooruitgang konden duwen en zeggen: ‘Even niet.’”

Laura Vandewynckel, ‘Ik sta even stil en dat is een hele vooruitgang’, zolder Pastorie

© Laura Vandewynckel

Stoelen met een huid

Lieze De Middelreir zet her en der in Watou roze stoelen neer. *Kom zet u*, heet het project. Je mag plaatsnemen en de stoelen zelfs verplaatsen. “Ik raakte gecharmeerd door de gevelbankjes die inwoners van Watou vaak voor hun huis zetten. ‘Zitten er vaak mensen op?’ vroeg ik, en iemand antwoordde: ‘Nee, maar ze mogen wel.’ Dat vriendelijke gebaar wilde ik combineren met de mooie omgeving. Meestal wandel je daar gewoon door: nu kun je even zitten genieten.”

Elke stoel heeft leuning met de afdruk van de huid van een inwoner. “Huid is heel tactiel en uniek: geen twee mensen hebben dezelfde. Op het festival zie je dat het werkt: zelfs bezoekers die niet meteen durven te gaan zitten, wrijven wel al eens over de leuning. Een kunstwerk aanraken, is de eerste stap.”

Lieze De Middelreir, ‘Kom zet u’, Festivalhuis en verspreid over Watou

© Sebastian Steveniers

Ontrafelde strijdvlaggen

Lie van der Werff ontrafelde Vlaamse strijdvlaggen. Het leverde haar een protestactie van Vlaams Belang en Voorpost op. Ze wist dat zo'n emotioneel geladen vlag verknippen commotie kon veroorzaken, toch was het niet haar opzet iets destructiefs te doen, zegt ze. "Het gaat ook om samenwerking en verbinding."

De Nederlandse kunstenaar begon met rondfietsen in de Westhoek. Ze bezocht een stoffenwinkel, sloeg een praatje met een man die in onderbroek op zijn drempel stond en zag Vlaamse strijdvlaggen wapperen. Textiel werd de draad, de gecontesteerde vlag het onderwerp. Van der Werff noemt zich textielarcheoloog. Ze wroet en ontleedt tot haar onderwerp tot de uiterste essentie van zijn materiaal en betekenis is teruggebracht.

Twee weken duurde het plukken. Ze kreeg hulp van kinderen, vrouwen van bijna 100, mensen met een mentale beperking, bewoners van een vluchtelingenopvang ... "Het werk is eenvoudig, dus laat kans om elkaar te leren kennen. Ik heb heerlijke gesprekken gevoerd." Met de draadjes creëerde ze een vuilgeel tapijt onder een zwart-gele sterrenhemel. "De installatie is meer dan een vlag en waar die voor staat: je ziet ook zachtheid en stilte."

Lie van der Werff, 'Vlaamse strijdvlag, herijkt', Pastorie

© Sebastian Steveniers

Vluchten in een maïsveld

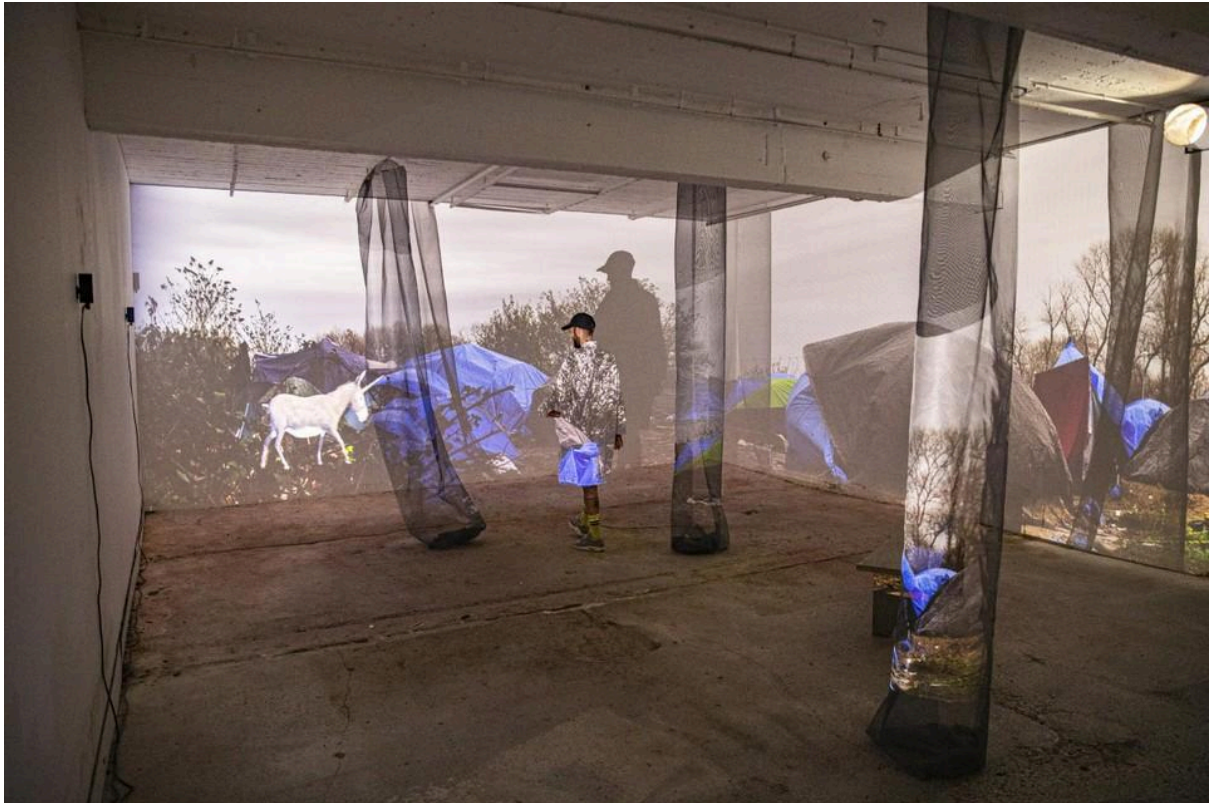
Voor je de installatie *Border crossing* van Mashid Mohadjerin en Jan De Vroede binnenloopt, mag je een witte jas aantrekken. Die laat je beter opgaan in het werk. Op wanden en zuilen projecteert het kunstenaarsduo een film, door de jas word je een canvas. Je ziet de fonkelende zee, een ruisend maïsveld: mooie plaatjes. Maar langzaam verandert de sfeer. Dan zie je het: je bent op de vlucht en er wordt op je gejaagd.

“Het is belangrijker om de emoties te ervaren dan om te zien wat er gebeurt”, vertelt Mohadjerin.

“Watou is een grensgebied. En hoewel Calais en Duinkerke vlakbij zijn, merk je hier niets van wat zich daar afspeelt. Daarom vonden we het een toepasselijk onderwerp. Ik combineer allerlei beelden: maïsvelden uit Watou en beelden uit Duinkerke, maar ook archiefbeelden van andere plekken in de

wereld. Ik werk al jaren rond het thema migratie. Zo zie je op een bepaald moment enkel de zee, maar je hoort het geluid van mensen die effectief die zee aan het oversteken zijn.”

Mashid Mohadjerin en Jan De Vroede, 'Border crossing', Brouwerijsite

© Sebastian Steveniers

Propaganda voor de kunst

Het Haïtiaans-Belgische kunstenaarsduo Lafleur & Bogaert werkt op afstand samen. Vorig jaar bezochten ze samen het festival dorp en haalden inspiratie uit de banieren in de kerk. Ze kopieerden de afmetingen en gingen er hun gang mee. Tom Bogaert creëerde banieren in zijn atelier in Boedapest, Michel Lafleur schilderde portretten in Haïti. In Watou zouden ze samenkomen. Maar opeens lag alle luchtverkeer van en naar Haïti stil. Pas op het laatste nippertje raakte Lafleur met zijn werken in ons land.

In de banieren zien de kunstenaars bruggen tussen hun culturen: in het katholicisme en in voodoo hebben vaandels een plek. Het duo ontdoet ze van hun religieuze betekenis en maakt er zelfportretten van. “De oude banieren zijn propaganda voor een godsdienst, wij maken propaganda voor onszelf”, zegt Bogaert.

Lafleur & Bogaert, 'Banyè', Festivalhuis

© Sebastian Steveniers

Wachten op water

Twee jaar geleden ploegde performancekunstenaar Mikes Poppe een zomer lang eenzelfde cirkel in een veld in Watou. Bezoekers raakten geïntrigeerd en bleven soms lang kijken. Nu zit Poppe hele dagen op een strandstoel op het water. Om de acht minuten ontploft het wateroppervlak en wordt hij drijfnat. Opnieuw gebeurt het: mensen kijken hoofdschuddend of lacherig toe, maar gaan dan zitten of leunen op de brug, en blijven. “Ik hoop dat ze de tijd nemen om te kijken en misschien ook te reflecteren over hun eigen leven”, zegt de kunstenaar. “Ik hou de toeschouwer een wazige spiegel voor waar die zichzelf in kan tegenkomen. Daarom hoop ik dat de mensen niet alleen zitten wachten tot de eruptie komt: die is nodig voor de catharsis, maar de eigenlijke performance gebeurt ertussen.” Net als in 2022 vraagt Poppe zich af: wie is slaaf van wie, kunstenaar of kunstwerk? Tegelijk gaat het over de cycli in de geschiedenis. Op de oever staan koptelefoons waardoor je een koor een loopgravenlied hoort zingen: “*We are here because we are here*”, herhalen ze. Het maakt de performance af en de toeschouwer stil.

Mikes Poppe, ‘What is past is prologue’, vijver De Lovie

© Sebastian Steveniers

Kunstenfestival Watou. Open van woensdag tot en met zondag, tot 1 september